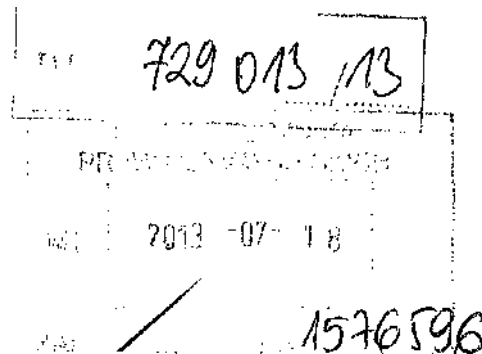

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie 11
00-950 WARSZAWA Skr. Poczt. 33
Centrala tel. 52 12 888

Warszawa, dnia 17.07. 2013 r.

DWOiP III 072 - 16/13/2

Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
ul Solidarności 77
00-090 Warszawa

2013-07-25

Szanowna Pani Dyrektor,

W odpowiedzi na pismo z dnia 1 lipca 2013 roku (sygn. RPO-729013- VII-720.8.2/13/MKu), przy którym przekazano Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu, uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji (dalej DWOŚP) odnośnie sformułowanych przez Zespół zaleceń.

Ad.1.1 – zbadanie zarzutów dotyczących używania siły fizycznej przez pracowników oraz podjęcie działań mających na celu niedopuszczania do sytuacji opisanych w pkt 5 Raportu.

Zdaniem DWOiP w placówkach nie powinny zdarzać się sytuacje opisane w Raporcie, Dlatego też sygnały o tego typu zdarzeniach nawet jeśli nie noszą cech składanej oficjalnie skargi winny zostać zbadane, przeprowadzone postępowanie wyjaśniające. Zalecenie należy uznać za zasadne. Należy również na bieżąco prowadzić dla kadry placówki szkolenia, które przybliżą im regulacje z zakresu praw nieletnich oraz dostarczą niezbędnej wiedzy pedagogicznej przy wykonywaniu obowiązków służbowych. W opracowanych przez DWOiP „dobrych praktykach” dla tej grupy pracowników, zostaną określone rodzaje i tematy szkoleń.

Ad. 1.2 -zaprzestanie stosowania kar łącznych i odpowiedzialności zbiorowej,

Zdaniem DWOiP zalecenie jest zasadne (aczkolwiek należy zwrócić uwagę na postępowanie się w Raporcie nieustawową terminologią tj. stosowanie kar zamiast środki dyscyplinarne). Z treści § 70 i 71 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dalej rozporządzenie (Dz. U. z 2001 r., Nr 124, poz.1359 ze zm.) wynika, że w ww. placówkach stosowane się środki dyscyplinarne. Zgodnie z § 73 ust. 1 rozporządzenia „za jedno przewinienie stosuje się jeden środek dyscyplinarny. W przypadku gdy wychowanek popełnił więcej przewinień, stosuje się jeden środek dyscyplinarny odpowiednio surowszy”. Bezwzględnie należy stosować się do powyższego zapisu i wyeliminować podwójne stosowanie więcej niż jednego środka za jedno przewinienie oraz stosowania środków dyscyplinarnych wobec nieletnich bez ustalenia popełnienia przez nich przewinienia. Zapis § 71 ust. 3 wskazuje, że stosowanie środka dyscyplinarnego winno być indywidualne. Należy przy tym uwzględniać w szczególności rodzaj i okoliczności zachowania, stosunek wychowanka do tego zachowania, dotychczasową postawę, cechy osobowości i stan zdrowia wychowanka. Zakaz stosowania odpowiedzialności zbiorowej wynika również z *Reguł ONZ* (reguła 67 i 70).

Ad.1.3 - zapewnienie każdemu wychowankowi wolności sumienia i religii, która obejmuje wolność wyznania lub przyjmowania religii według własnego wyboru,

W ocenie DWOiP zalecenie jest zasadne. Nieletni posiada prawo do wykonywania praktyk religijnych i korzystania z usług religijnych oraz bezpośredniego uczestniczenia w nabożeństwach odprawianych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich w dni świąteczne, słuchania nabożeństw transmitowanych przez środki masowego przekazu, a także do posiadania służących do wykonywania praktyk religijnych książek, pism i przedmiotów. Oznacza to, że udział w nich powinien odbywać się z poszanowaniem woli nieletnich do uczestniczenia bądź z poszanowaniem braku woli uczestniczenia w nich. Decyzje wychowanków w tym zakresie winny być uszanowane, jeśli nie wpływa to na bezpieczeństwo i porządek w placówce. Stanowią o tym zarówno przepisy- *Reguły Narodów Zjednoczonych Dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności*, również art 53 *Konstytucji RP* przyznaje wolność wyznania, przyjmowania religii oraz

ustanawia zakaz zmuszania do uczestniczenia w praktykach religijnych, jak i przepisy ustawy z dnia 28 października 1932 r. o *postępowaniu w sprawach nieletnich* - dalej ustawa (Dz.U. z2010r., Nr 33, poz. 178 j.t. -z późn.zm.) w art. 86a oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2001 r. w *sprawie szczegółowych zasad uczestniczenia w Sekcjach religii i praktykach religijnych, korzystania z posług religijnych i organizacji pracy duszpasterskiej w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich* (Dz. U. z 2001r., Nr 106, poz. 1157).

Act 1.4 -poprawne dokumentowanie wymierzonych środków dyscyplinujących.

Zalecenie zdaniem DWOiP jest zasadne, W księdze nagród i środków dyscyplinarnych winny być one odnotowane zgodnie z Załącznikiem nr 2 - „Sposób prowadzenia dokumentacji pobytu nieletnich w zakładzie i schronisku” - § 10 tj. zawierać: imię i nazwisko wychowanka (nieletniego), datę, rodzaj nagrody lub środka dyscyplinarnego, czas trwania nagrody lub środka dyscyplinarnego. Oznacza to, że winny być odnotowane wszystkie zastosowane wobec nieletniego środki. Trzeba jednak pamiętać, że za jedno przewinienie stosuje się jeden środek, natomiast w przypadku popełnienia więcej przewinień, stosuje się jeden środek dyscyplinarny odpowiednio surowszy.

Ad- 1.5 - zapewnienie wychowankom intymności podczas kąpieli poprzez zamontowanie zasłonek prysznicowych w umywalniach i wydzielenie odrębnych kabin w łaźni

Zalecenie jest zdaniem DWOiP zasadne. Zgodnie z treścią § 57 ust, 1 pkt. 1 rozporządzenia wychowankowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się poszanowanie godności osobistej. Oznacza to również zapewnienie minimum prywatności i intymności w zakresie w jakim nie wpływa to na zakres bezpieczeństwa i porządku w placówce.

Ad.1.6 - dostosowanie Izby izolacyjnej do obowiązujących przepisów.

Zdaniem DWOiP zalecenie jest zasadne. Wygląd i sposób umeblowania izby izolacyjnej był jasno określony zarówno przepisami uprzednio obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. w *sprawie szczegółowych*

warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii (Dz. U. z 2011r., Nr 48, poz. 248) - § 5 ust. 1, jak i w obecnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2013 r. *w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 638) - w § 8, Należy istniejącą izbę w placówce przystosować zgodnie z określonymi w ww. akcie prawnym wymogami.

Ad. 1.7 - odnotowywanie wszelkich zdarzeń spełniających definicję sytuacji nadzwyczajnych,

Zalecenie w ocenie DWOiP jest zasadne. Zgodnie z § 2 pkt 12 rozporządzenia, przez sytuację nadzwyczajną (wydarzenie nadzwyczajne) określa się zdarzenie, które spowodowało zagrożenie lub naruszenie bezpieczeństwa zakładu lub schroniska, zagrożenie dla zdrowia lub życia nieletniego lub pracownika zakładu lub schroniska lub naruszenie prawa przez wymienionych ścigane z urzędu albo stan, w którym istnieje takie zagrożenie. W świetle tej definicji i pobicie i samouszkodzenie wychowanka należy zakwalifikować jako wydarzenie nadzwyczajne.

Ad. 1.8 - dokonanie wskazanych w niniejszym Raporcie zmian treści dokumentów wewnętrznych placówki (pkt 5 pkt 8).

Zdaniem DWOiP zalecenie jest zasadne. Konieczne jest wyeliminowanie z Regulaminu Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich z § 11 ust. 1 odwołania do nieobowiązującego już rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii* (Dz. U. z 2011 r., Nr 48, poz. 248) i jednocześnie przywołanie obecnie obowiązującego - rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2013 r. *w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 838). Ponadto zasadne jest zalecenie wyeliminowania z § 11 Regulaminu kontaktów wychowanków ZPiSdN w Raciborzu

dodatkowego uprawnienie dyrektora do wyrażania zgody na kontakty wychowanka z osobami spoza zakładu nie będącymi rodziną. Ograniczenie tych kontaktów „do uzasadnionych przypadków” nie znajduje podstawy w art. 88 § 4 *upn*. Zgodnie z tym przepisem dyrektor w uzasadnionych przypadkach może ograniczyć lub zakazać kontaktu z osobami spoza zakładu (niezależnie, czy będą to osoby z rodziny czy spoza). Ustawa nie daje podstaw do innego traktowania w kwestii kontaktów osób spokrewnionych i obcych.

Ad. 1.9 - modernizację monitoringu w celu archiwizowania nagrań zgodnie z obowiązującymi przepisami.

N ocenie DWOiP zalecenie należy uznać za zasadne. Przyjęty w § 105⁵ rozporządzenia termin przechowywania zapisów z monitoringu (do czasu opuszczenia placówki przez nieletniego) spowodował konieczność kosztownego dostosowania istniejących systemów do obowiązujących wymogów. Nie wszystkie placówki były w stanie wygospodarować na ten cel odpowiednie środki, ale systemy te są sukcesywnie modernizowane i dostosowywane do wymogów ww. przepisu. Z uwagi na zgłaszane przez dyrektorów zakładów i schronisk zastrzeżenia odnośnie zbyt długich okresów przechowywania zapisów monitoringu, w ramach prac nad nowelizacją rozporządzenia w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich uwzględniono postulat ograniczenia czasu ich przechowywania {30 lub 60 dni w zależności od monitorowanego pomieszczenia). Pozwoli to na ograniczenie wydatków związanych z zakupem odpowiednich urządzeń i archiwizowaniem nagrań, bez istotnego wpływu na stan bezpieczeństwa w placówce.

Ad, 1,10 - przeprowadzanie kontroli zawartości korespondencji wychowanków w obecności adresatów.

Zalecenie jest niezasadne zdaniem DWOiP, Podstawę kontroli korespondencji w placówce stanowi art 68 § 3 ustawy. Przewiduje on prawo dyrektora bądź upoważnionego przez niego pracownika pedagogicznego, do kontroli korespondencji nieletniego (z wyszczególnionymi wyjątkami) wyłącznie w przypadkach powzięcia uzasadnionego podejrzenia, iż zawiera ona treści godzące w porządek prawny, bezpieczeństwo zakładu, placówki lub schroniska, w zasady moralności publicznej bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się

postępowania lub resocjalizacji nieletniego. W sytuacji zaistnienia ww, przesłanek istnieje możliwość dokonania kontroli bez obecności nieletnich.

Ad.1.11 - uzupełnienie procedury przyjęcia o zapis dotyczący badań wstępnych.

W ocenie DWOiP zalecenie jest zasadne. Przepisy rozporządzenia w § 44 przewidują zasadę, że po przyjęciu do zakładu nieletniego umieszcza się w izbie przejściowej lub w grupie wychowawczej. Umieszczenie w izbie przejściowej następuje m.in. w celu poddania nieletniego wstępnym badaniom lekarskim. Natomiast umieszczenie nieletniego po przyjęciu do placówki bezpośrednio w grupie wychowawczej może nastąpić w przypadku, gdy nieletni został przeniesiony z innego zakładu i nie zachodzi konieczność umieszczenia go w izbie przejściowej w celu, o którym mowa w ust. 2. Wyłączenie to wynika z faktu, iż zgodnie z kolejnym zapisem § 45 wychowanek przed przewiezieniem do innego zakładu jest poddawany badaniom lekarskim w celu ustalenia, czy jego stan zdrowia pozwala na przewiezienie. W innych przypadkach procedura wynikająca z § 44 rozporządzenia winna być przestrzegana, w możliwie krótkim czasie, bez przekraczania 14 dniowego terminu pobytu w izbie przejściowej.

Ad. 1.12 - rejestrowanie w Księdze ewidencji próśb, skarg i wniosków wszystkich uwag zgłaszanych przez wychowanków.

W ocenie DWOiP zalecenie jest zasadne, o ile użyte określenie „wszelkich uwag” odnosi się do tych o charakterze „próśb, skarg i wniosków”. Zgodnie z § 57 ust. 1 rozporządzenia wychowanekowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się m.in. możliwość składania skarg, próśb i wniosków (pkt 12). Przepis nie precyzuje formy składanej prośby, skargi, czy wniosku, dlatego też dopuszczalne jest złożenie ich również ustnie np. do sporządzonego protokołu. Regulamin winien wskazywać do kogo w placówce należy złożyć skargę (kto prowadzi rejestr skarg), w jakiej formie winna zostać ona złożona, w jakim terminie i jakiej formie dyrektor winien ją rozpoznać i powiadomić nieletniego, ewentualnie przesać do organu wskazanego w skardze.

Ad 1.13 - zorganizowanie szkoleń dla pracowników placówki z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym, a także dodatkowych szkoleń ze stosowania środków przymusu bezpośredniego i udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

W ocenie DWOiP zalecenie w stosunku do pracowników jest zasadne. Jednocześnie podnieść należy, że w stosunku do pracowników ochrony znaczna część tematyki wskazanej w zaleceniu ujęta jest w szkoleniach organizowanych od 2010 roku. Znajdzie to również odzwierciedlenie w opracowywanych przez DWOiP wytycznych, standardach zatrudnienia dla pracowników ochrony, które określają rodzaje i tematy szkoleń tych pracowników. Tego rodzaju tematyka będzie również zrealizowana w szkoleniach organizowanych dla pozostałej kardy placówki,

Ad. 1.14 - zapewnienie psychologom superwizji.

Zdaniem DWOiP zalecenie jest niezasadne. Mając na uwadze cel superwizji (pomoc terapeutce w przyjrzeniu się jego własnemu doświadczeniu w pracy z pacjentem, ewentualnym przeszkodom w tym kontakcie leżącym zarówno po stronie samego terapeuty jak i pacjenta, jak również zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług terapeutycznych) możliwość jej zrealizowania mogłaby okazać się pomocna w pracy psychologów, jednakże obecnie brak jest dodatkowych środków finansowych, które można by przeznaczyć na wykonanie zalecenia.

Ad, 1.15 - dostosowanie placówki podczas rozbudowy lub przebudowy budynku do potrzeb osób

Zalecenie można uznać w ocenie DWOiP za niezasadne. Należy zauważyć, iż obecnie brak jest konkretnych uregulowań nakazujących dostosowywanie zakładów poprawczych \ schronisk dla nieletnich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przepis § 55 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.) wyłącza konieczność wykonania pochylni lub innego urządzenia technicznego zapewniającego osobom niepełnosprawnym dostęp na kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, z których mogą korzystać. Zapis tego ustępu w ostatnim zdaniu stanowi wprost, że „nie

dotyczy to budynków koszarowych, zakwaterowania w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich". Takie wyłączenia zawarte są również w przepisach dotyczących drzwi wejściowych (§ 61 ust. 2 rozporządzenia), czy też dojazdów (§ 18 ust. 2 rozporządzenia),

Jednakże w miarę możliwości wykonanie zalecenia przyczynić się może do ułatwienia ewentualnych odwiedzin nieletnich przez osoby niepełnosprawne.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że DWOiP w ramach sprawowanego nadzoru nad Zakładem Poprawczym i Schroniskiem dla Nieletnich w Raciborzu ustali, czy wydane zalecenia zostaną przez placówkę zrealizowane. Informacja o powyższym zostanie przedstawiona w osobnym piśmie.

z poważaniem

Do wiadomości;

1. Dyrektor ZRi.SdN w Raciborzu;
2. Prezes Sądu Okręgowego w Gliwicach;
3. Helsińska Fundacja PraWsczłowieka;
4. „Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT”.

RPO-729013/13

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu

Zakład Poprawczy i Schronisko
dla Nieletnich w Raciborzu

ZAKŁAD POPRAWCZY
SCHRONISKO dla NIELETNICH
ul. Adamczyka 14
47-400 RACIBÓRZ
tel. 32 415 30 03, tel./fax 32 415 26 36

Adamczyka 14 47-400 Racibórz

Tel: + 48/32/415 30 03 fax: 032 415 26 36

sekretariat@zpisdn-raciborz.pl

www.zpisdn-raciborz.pl

Racibórz, 30.07.2013 r.

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

Wpł. 2013-08-05

117 1580922

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Zespół Krajowy Mechanizm Prewencji

Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

MKu
2013-08-08

L.dz. 779/WL/2013

Dyrektor Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu przedstawia sposób realizacji zaleceń Krajowego Mechanizmu Prewencji zawartych w Raporcie RPO-729013-VII-720.8.2/720.8.3/13/MKu.

W razie jakichkolwiek wątpliwości lub konieczności sprecyzowania stwierdzeń zawartych w niniejszym piśmie uprzejmie prosimy o kontakt.

Z poważaniem

DYREKTOR
ZAKŁADU POPRAWCZEGO
I SCHRONISKA dla NIELETNICH
w Raciborzu

mgr Grzegorz Bulenda

Do wiadomości:

- 1/ Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie, Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
- 2/ Helsińska Fundacja Praw Człowieka
- 3/ Sąd Rejonowy w Raciborzu
- 4/ Koalicja „Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT”

Dyrektor Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu uprzejmie informuje, że:

1. W związku z zarzutami dotyczącymi używania przemocy fizycznej przez pracowników, w celu zweryfikowania informacji przekazanych przez wychowanków wizytatorom Zespołu KMP w dniach 12-13.07.2013 roku zostało przeprowadzone anonimowe badanie ankietowe wśród 57 wychowanków, zarówno zakładu poprawczego jak i schroniska dla nieletnich. Celem badania, które *nota bene* jest w placówce realizowane cyklicznie w różnych okresach i na różnych próbach, a ponadto jest reprezentatywne dla określenia atmosfery w placówce, bo realizowane na całej populacji, a nie na grupie kilku wychowanków, było zebranie informacji m. in. o przypadkach agresji wobec nieletnich, w tym agresji ze strony pracowników oraz klimatu w placówce. Wyniki badania, przypomnijmy zrealizowanego na całej populacji placówki, wskazują, że 37 wychowanków zakładu poprawczego [95%] i 18 wychowanków schroniska dla nieletnich (100%) *dobrze* lub *raczej dobrze* ocenia atmosferę panującą w placówce. Z kolei na pytanie o przypadki występowania zjawisk o charakterze agresji pracowników wobec wychowanków 31 wychowanków zakładu poprawczego [79%] oraz 14 nieletnich ze schroniska (78%) zaprzeczyło istnieniu takich zjawisk. Badanie to wskazało jednocześnie, że wychowankowie obu placówek są zadowoleni ze swojego pobytu w placówce, dobrze oceniają okazywaną im pomoc, czują się w placówce bezpiecznie. Szczegółowe wyniki badania są dostępne w siedzibie placówki. W związku z tym, że kilku nieletnich wskazało jednak, że w placówce doszło do przypadków przemocy agresji wobec nieletnich (bez podawania konkretnych przykładów i nazwisk pracowników] obszar ten będzie objęty szczególnym zainteresowaniem ze strony dyrektora placówki, aby jak najszybciej wyeliminować tego rodzaju przypadki. W tym celu wychowankom została przedstawiona informacja o bezwzględnej konieczności powiadamiania dyrektora placówki o każdym przypadku agresji ze strony któregośkolwiek pracownika. Aby ułatwić nieletnim powiadamianie dyrektora i zapewnić jednocześnie anonimowość i bezpieczeństwo nieletniemu chcącemu złożyć takie powiadomienie, w miejscu ogólnodostępnym zostanie zamontowana skrzynka z bezpiecznym dostępem, do której poszkodowani nieletni będą mogli w sposób nieskrępowany wrzucić wymienione wyżej powiadomienie. Każde z powiadomień będzie analizowane przez powoływany przez

dyrektora zespół i w przypadku potwierdzenia się zachowania agresywnego wobec nieletnich wobec pracownika będą stosowane przewidziane prawem środki dyscyplinarne. Dlatego też podczas najbliższej Rady Zakładu i Schroniska zostanie przedstawiony dokument do zapoznania się i podpisania przez wszystkich pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych o bezwzględnym zakazie stosowania agresji wobec nieletnich umieszczonych w placówce oraz konsekwencjach wynikających ze złamania przepisów prawnych w tym zakresie.

Problem całkowitego wyeliminowania zachowań o charakterze agresji wobec nieletnich będzie również jednym z najważniejszych obszarów służących poprawie jakości funkcjonowania placówki wskazanych w planie pracy na rok szkolny 2013/2014.

Ponadto wszyscy pracownicy wymienieni z nazwiska w raporcie Zespołu KMP z dnia 01.07.2013 r. zostali zobligowani do pisemnego ustosunkowania się do zarzutów stosowania wobec nieletnich przemocy fizycznej i werbalnej. Żaden z nich nie potwierdził, że dopuścił się wobec wychowanków któregośkolwiek z zachowań wymienionych na stronie 8 *Raportu*.

Dyrektor placówki zauważa ponadto, że na podstawie tak pozyskanych informacji (brak oficjalnego zawiadomienia ze strony wychowanka, odmowa zgłoszenia oficjalnej skargi nawet osobom wizytującym, czyli w opinii wychowanków osobom postronnym) na temat przypadków zachowań agresywnych pracowników nie jest w stanie zweryfikować prawdziwości podanych przez nieletnich informacji. Wymienieni pracownicy należą do osób wymagających, konsekwentnie egzekwujących obowiązki od nieletnich, ale też empatycznych, umiających reagować w sytuacjach trudnych.

Warto też podnieść w tym miejscu istotny komponent społeczno-wolicjonalny warunkujący niejednokrotnie określone reakcje nieletnich oraz ich postawę wobec pracowników: należą do niego silnie odczuwane poczucie przymusowości pobytu w placówce, brak akceptacji dla umieszczenia przez sąd rodzinny, konieczność wykonywania czynności nie zawsze zgodnych z oczekiwaniami i wyobrażeniami wychowanków i ich egzekwowanie przez pracowników, decyzje pracowników, zwłaszcza na stanowiskach kierowniczych powodujące niezadowolenie wychowanków, takie jak np. odmowa udzielenia nagrody w postaci przepustki lub urlopu, które w konsekwencji bardzo często rodzą frustrację, niechęć, czasami wręcz próbę „odegrania się” na pracowniku, który, w opinii nieletniego, skrzywdził go swoją decyzją. Takie reakcje są typowe dla części wychowanków z

tendencjami do zachowań podkulturowych, którzy nie akceptują całości systemu zajmującego się ściganiem i zwalczaniem przestępczości.

Jednocześnie podczas spotkania z wychowankami placówki dyrektor przedstawiając wyniki wizytacji, przypomniał po raz kolejny wszystkim nieletnim o możliwości składania wniosków i skarg w formie ustnej i pisemnej, szczególnie dotyczących używania agresji fizycznej i słownej, zarówno do dyrektora jak i do wszystkich instytucji, których adresy są ogólnodostępne w placówce.

2. Ustosunkowując się do zalecenia odnośnie do stosowania kar łącznych i odpowiedzialności zbiorowej dyrektor ZPiSdN W Raciborzu zauważa, że postrzeganie przez wychowanków stosowanych wobec nich środków dyscyplinarnych jako kary łącznej jest często błędne, pomimo regularnych zajęć dotyczących interpretacji przez nieletnich zakresu praw, obowiązków, nagród i środków dyscyplinarnych.

Przepustka jako jedna z wyższych form nagród wymaga spełnienia określonych warunków - aby ją otrzymać wychowanek musi uzyskać m.in. określoną liczbę punktów z zachowania, a po otrzymaniu środka dyscyplinarnego jakim jest nagana automatycznie zredukowana zostaje liczba punktów za zachowanie i tym samym wychowanek nie jest uprawniony do korzystania z przepustek. W związku z tym środek nie jest stosowany łącznie, a jedynie brak zgody na przepustkę jest konsekwencją redukcji liczby punktów. W takiej interpretacji jest to jeden środek dyscyplinarny, innymi słowy brak zgody na przepustkę jest spowodowany brakiem spełnienia kryteriów do otrzymania w/w nagrody.

Na początku nowego roku szkolnego zostanie powołany zespół do opracowania interpretacji i wykładni poszczególnych środków dyscyplinarnych, tak, aby środki zawarte w rozporządzeniu były stosowane zgodnie z § 73 ust.1. Opracowanie i interpretacja środków dyscyplinarnych zostanie przedstawiona wychowankom w celu zapoznania się i zdobycia pełnego obrazu zakresu stosowania oraz wyjaśnienia wątpliwości związanych z interpretacją środka jako łącznego stosowania dwóch lub więcej środków.

Odpowiedzialność grupowa jako forma środka dyscyplinarnego nie jest w tutejszej placówce stosowana, a mechanizmy, które są postrzegane jako odpowiedzialność zbiorowa są elementami samorządności wychowanków, które jako grupa wychowankowie przyjmują wspólnie i po akceptacji do realizacji. Jest to ważny element kształtowania wśród nieletnich odpowiedzialności za grupę, i dotrzymywania zobowiązań, co w przypadku ustawowego braku możliwości tworzenia samorządu w placówkach resocjalizacyjnych jest jedyną formą samorządności nieletnich wraz z wynikającymi z niej konsekwencjami.

Niemniej jednak, na początku nowego roku szkolnego przedstawiona zostanie wychowankom wykładnia na temat indywidualizacji środków dyscyplinarnych i istoty stosowania rozwiązań, które w ich świadomości funkcjonuje jako odpowiedzialność zbiorowa, a które są jedynie formą kolektywnego decydowania wychowanków o grupie.

3. W arkusz rozmowy wstępnej z nowoprzyjętym wychowankiem zostanie włączony zapis dotyczący określenia przez nieletniego wyznawanej przez niego religii oraz woli uczestniczenia w praktykach religijnych zgodnie z własnym sumieniem, tak aby mieć pełne rozeznanie w tym zakresie, a dodatkowo w formularzach informacyjnych dla rodziców dołączona zostanie deklaracja do podpisu w sprawie określenia wyznania i woli lub jej braku uczestnictwa w praktykach religijnych syna/podopiecznego w formie oświadczenia z zaznaczeniem możliwości zmiany decyzji w każdym momencie bez ponoszenia konsekwencji.
4. Osobom, które w chwili obecnej pracują, a całemu gronu pedagogicznemu na najbliższym posiedzeniu Rady ZPiSdN w sierpniu 2013 r. zostanie przedstawiona wykładnia na temat stosowania i sposobu poprawnego dokumentowania wymierzonych środków dyscyplinarnych, a także ich zakresu.
5. Na spotkaniu z kadrą kierowniczą placówki została przedstawiona konieczność dostosowania łazni i brodzików prysznicowych w celu zapewnienia intymności podczas kąpieli. W związku z tym ustalono harmonogram działań docelowo mających na celu wydzielenie kabin prysznicowych i zamontowania zasłonek. Prace zostały zaplanowane i w najbliższym czasie zostaną wykonane w ramach posiadanych środków finansowych.
6. Podobnie sytuacja wygląda z pomieszczeniem izby izolacyjnej, w której w ramach dostosowań zostanie przytwierdzone na stałe krzesło /pozostałe elementy wyposażenia izby były odpowiednio przytwierdzone w dniu wizytacji/. Zostaną zamontowane zabezpieczenia przed swobodnym dostępem nieletnich do okna oraz monitoringu i oświetlenia. Zostanie zamontowana także dodatkowa krata, która będzie oddzielała pomieszczenie, w którym można umieścić nieletniego, od drzwi wejściowych. Prace dostosowawcze wcześniej zostały nierealizowane w związku z opracowywanym aktem prawnym dot. m.in. izb izolacyjnych. W dniu 3 czerwca 2013 weszło w życie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie celi zabezpieczającej i izby izolacyjnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 638) i na jego podstawie zostaną wykonane prace przystosowawcze zgodnie z wymienionymi w akcie wymogami. Wcześniej, także w trakcie kontroli KMP oczekiwaliśmy

na te wytyczne, aby izbę izolacyjną urządzić w sposób zgodny z przepisami i nie ponosić uprzednio wydatków, które mogłyby w krótkiej perspektywie okazać się niezasadne. W związku z tym, że placówka posiada warsztaty ślusarskie prace dostosowawcze wykonane zostaną we wrześniu, własnymi siłami, co obniży koszty finansowe dostosowania. W miesiącu sierpniu w związku z pracami remontowymi warsztaty będą wyłączone z działalności.

7. Wszyscy pracownicy na najbliższym posiedzeniu Rady ZPiSdN zostaną zobligowani do zgłaszania wszelkich wydarzeń, które noszą znamiona wydarzenia nadzwyczajnego w formie i na zasadach, które obowiązują w tego typu przypadkach. W dalszym postępowaniu będą one zgłaszane do odpowiednich instytucji celem przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego zgodnie z obowiązującymi w placówce procedurami.
8. W chwili obecnej trwają prace nad nowelizacją całego Regulaminu ZPiSdN w Raciborzu, który w formie jednolitej zawierać będzie dokonane wcześniej zmiany zawarte w aneksach, w tym obowiązującą podstawę prawną dot. przepisów dotyczących stosowania środków przymusu bezpośredniego.
Odnosząc się do kwestii odwiedzin dyrektor ZPiSdN w Raciborzu zaznacza, że w placówce nie są ograniczane kontakty z osobami z zewnątrz pomimo istniejącego w Regulaminie kontaktów zapisu. Wszyscy wychowankowie są poinformowani, że odwiedziny mogą odbywać się we wszystkie dni tygodnia- zdajemy sobie sprawę, że w dni wolne komunikacja czy organizacja życia zawodowego rodziców/opiekunów nie zawsze pozwala na dotarcie do placówki. Jednocześnie informuję, że zapis ten zostanie zmieniony i wprowadzony do obowiązujących w placówce regulaminów.
9. Archiwizowanie danych z całości pobytu nieletniego w placówce to okres w skrajnych przypadkach nawet 8 lat. W chwili obecnej nie jesteśmy w stanie finansowo sprostać wymogom, tym bardziej, że nagrania z tyłu kamer tworzą olbrzymi pakiet danych, których nie byłibyśmy w stanie archiwizować - operacja ta wiązałaby się z zakupem dysków twardych na które przenoszony byłby obraz zapisu kamer. W placówce przechowuje się nagrania związane z wydarzeniami nadzwyczajnymi utrwalonymi na nośnikach cyfrowych.
10. Dyrektor ZPiSdN informuje, że kontrola korespondencji wychowanków odbywa się tylko wówczas, kiedy istnieje uzasadnione podejrzenie, że zawiera ona treści godzące w porządek prawny, bezpieczeństwo zakładu, zasady moralności publicznej lub może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania sądowego.

Jednocześnie nie istnieje inny sposób na określenie, czy korespondencja wpływa na w/w elementy niż zapoznanie się z jej treścią. Dyrektor ZPiSdN w Raciborzu pragnie zapewnić, że kontrola korespondencji odbywa się w zakresie niezbędnym i minimalnym, nie obejmuje całości korespondencji, a tylko w sytuacjach budzących wątpliwości /np. korespondencja od wychowanków z innych placówek/ podlega weryfikacji w związku z tym, że istnieje prawdopodobieństwo, że treść listów może wpłynąć negatywnie na istotne elementy procesu wychowawczego czy wpłynąć negatywnie na zachowanie nieletniego w placówce poprzez np. namawianie do oporu wychowawczego wobec pracowników, buntu, hołdowania zasadom podkultury przestępczej itp /.

11. Procedury dotyczące przyjęcia nieletniego do placówki zostaną do końca sierpnia 2013 roku uzupełnione o zapis dotyczący wstępnych badań lekarskich.
12. Dyrektor ZPiSdN zauważa, iż istniejący w placówce dokument pn. *Procedura i tryb przyjmowania i rozpatrywania w placówce skarg i wniosków* w kompleksowy sposób reguluje ten problem - dokument ten zostanie jedynie uzupełniony o termin rozpoznania i powiadomienia nieletniego co do rozpoznania skargi/wniosku. Ponadto zauważa się, że wszystkie wnioski wychowanków są odnotowywane w ich teczkach osobowych, gdyż niemal wyłącznie dotyczą nagród i środków dyscyplinarnych, a dodatkowe ich wpisywanie do rejestru skarg i wniosków w ocenie Dyrektora jest niecelowe i nieekonomiczne.
13. W Planie WDN na nadchodzący rok szkolny priorytetowo zostaną ujęte szkolenia z zakresu ochrony praw dziecka oraz stosowania środków przymusu bezpośredniego. W tym celu zwrócimy się do Biura RPO z prośbą o oddelegowanie kompetentnego pracownika KMP do zrealizowania w naszej placówce takiego szkolenia.
14. W budżecie placówki brak jest środków na superwizję psychologa. Ponadto Dyrektor nie widzi takiej potrzeby, gdyż bardzo wysoko ocenia jakość pracy psychologów zatrudnionych w tutejszej placówce.
15. Placówka wyposażona jest w podjazd dla niepełnosprawnych przy wejściu głównym. Posiadamy platformę do przewozu osób na noszach, która jest usytuowana w sposób, który pozwala na przemieszczanie się z parteru na wszystkie pozostałe kondygnacje budynku, wyeliminowano z budynku progi, które mogłyby być utrudnieniem dla poruszających się na wózkach. Infrastruktura placówki nie stanowi utrudnienia dla osób niepełnosprawnych., co

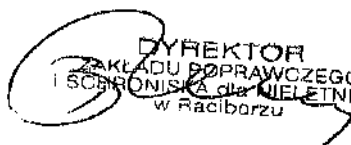
pokazała praktyka i udział studentki poruszającej się na wózku inwalidzkim w blisko półrocznym wolontariacie w placówce.

Jedynymi elementami, który w ramach dostosowań zostaną przez nas wykonane w najbliższym czasie to wyposażenie łazienki w elementy ułatwiające poruszanie się niepełnosprawnym, takie jak uchwyty, podciąg i stworzenie miejsca kąpielowego przystosowanego dla osoby niepełnosprawnej.

Budynek został wykonany w sposób, który umożliwia kontakt i odwiedziny osób niepełnosprawnych z zewnątrz, co stanowi częste przypadki.

Dyrektor ZPiSdN w Raciborzu uważa, że w sytuacji konieczności przyjęcia niepełnosprawnego wychowanka jest w stanie sprostać zadaniu i umożliwić prawidłowe funkcjonowanie w warunkach zakładu w obecnym stanie wyposażenia.

Opracował: mgr Grzegorz Bulenda

DYREKTOR
ZAKŁADU POPRAWCZEGO
I SCHRONISKA dla NIELETNICH
w Raciborzu
mgr Grzegorz Bulenda

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
RPO-729013-VII-720.8.2/13/MK^u

Warszawa,

2013-08-28

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan Dyrektor
Grzegorz Bulenda
Zakład Poprawczy i Schronisko dla
Nieletnich
ul. Adamczyka 14
47-400 Racibórz

Zespół
Krajowy Mechanizm Prewencji¹¹

1749086

Uprzejmie dziękuję za udzielenie odpowiedzi z dnia 30 lipca 2013 r. (l.dz. 779/WL/2013) w sprawie zaleceń pracowników Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP, Mechanizm) wydanych w celu poprawy stanu przestrzegania praw przysługujących wychowankom podległego Panu Zakład Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich.

W wymienionym piśmie poinformował Pan Rzecznika, że „mechanizmy, które postrzegane są jako odpowiedzialność zbiorowa są elementami samorządności wychowanków, które jako grupa wychowankowie przyjmują wspólnie i po akceptacji do realizacji. Przedstawiciele KMP podtrzymują swoje stanowisko w tej sprawie, przypominając, że odpowiedzialność zbiorowa, nawet jeśli jest elementem samorządności wychowanków, stoi w sprzeczności z 67 i 70 Regułą Narodów Zjednoczonych Dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113). Wskazać w tym miejscu należy, że wydane w tym zakresie zalecenie zostało uznane za zasadne przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Wykonywania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości, z dnia 17 lipca 2013 r. (przekazanego do wiadomości Pana Dyrektora).

W swoim piśmie wskazał Pan również, że wysoko ocenia pracę zatrudnionych w placówce psychologów i nie widzi konieczności zapewnienia im superwizji. Przedstawiciele Mechanizmu rozumieją brak środków finansowych na zrealizowanie wydanego w tym zakresie zalecenia, o czym poinformował Pan Rzecznika, jednakże należy zauważyć, że celem superwizji jest nie tylko zapewnienie wysokiej jakości

świadczonych usług, ale również pomoc terapeutę przy przyjrzeniu się własnemu doświadczeniu i ewentualnym przeszkodom w pracy z pacjentem.

Odnosząc się do Pana stanowiska na temat kontroli korespondencji, w którym stwierdził Pan, iż jedyny sposób na określenie, czy korespondencja wypełnia przesłanki wymienione w art. 66§3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, ze zm.), jest zapoznanie się z jej treścią, pragnę zauważyć, że zgodnie z wymienionym artykułem kontrola korespondencji nieletniego jest możliwa w razie powzięcia uzasadnionych okoliczności wymienionych szczegółowo w tym przepisie. Artykuł ten stanowi rozwinięcie zasady wyrażonej w art. 49 Konstytucji RP oraz art. 16 i 37 lit.c Konwencji o prawach dziecka, gwarantując nieletniemu swobodę korespondencji z osobami spoza placówki.

Na podstawie art. 13 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o ponowne rozpatrzenie przedstawionych kwestii i poinformowanie nas o zajętych w sprawie stanowisku.

mgr Marcin Kusy

Specjalista

Do wiadomości:

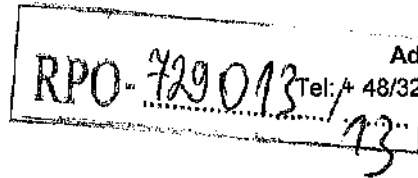
1. Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie

MF49089

Zakład Poprawczy i Schronisko
dla Nieletnich w Raciborzu

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu

Adámczyka 14 47-400 Racibórz

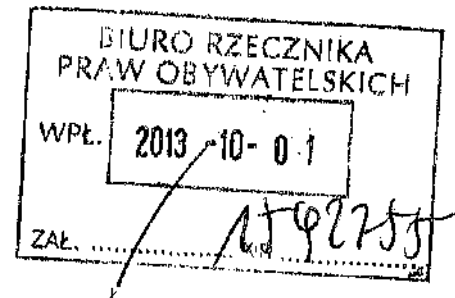
Tel: + 48/32/ 415 30 03 fax: 032 415 26 36

sekretariat@zpisdn-raciborz.pl

www.zpisdn-raciborz.pl

Racibórz, 25.09.2013

L.dz.1020/ML/2013

Biuro
Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Mleu
2013-10-04

W związku z pismem RPO-729013-VII-720.8.2/13/MKu z dnia 28.08.2013r. dyrektor Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu przesyła informacje dotyczące sposobu realizacji rekomendacji wydanych przez Zespół „Krajowy Mechanizm Prewencji”.

Wyjaśniając stanowisko dotyczące stosowania odpowiedzialności zbiorowej pragnę stwierdzić, że tego typu działania nie będą praktykowane w tut. placówce, a o prawidłowej wykładni zostali także poinformowani wychowankowie. *Stosowanie elementów samorządności będzie realizowane w sposób, który nie będzie w jakikolwiek sposób wiązał z postrzeganiem samorządności jako prób ponoszenia odpowiedzialności zbiorowej.* Wydane więc w tym zakresie zalecenia Krajowego Mechanizmu Prewencji są wdrożone i realizowane w pracy wychowawczej.

Odnosząc się do możliwości zapewnienia psychologom superwizji dyrektor ZPiSdN w Raciborzu stoi na stanowisku, że w przypadku możliwości dysponowania środkami finansowymi pozwalającymi na realizację oraz wolę psychologów *jest gotowy*

umożliwić realizację superwizji, mając na względzie zarówno zapewnienie podniesienia jakości pracy a także wglądu w poczynania umożliwiające eliminację przeszkód w kontaktach z podopiecznymi.

W kwestii dotyczącej kontroli korespondencji, kontrola ta odbywa się przy udziale wychowanka i upoważnionego pracownika pedagogicznego i *polega na sprawdzeniu przez niego samego lub w jego obecności korespondencji -pod kątem zawartości, a nie zawartego tekstu korespondencji /np. pieniądze, środki psychoaktywne, przedmioty niedozwolone/ a treść sama w sobie nie podlega kontroli , za wyjątkiem wypadków uzasadnionych, wskazanych w art. 66§3 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich z 26.10.19982r.*

Z poważaniem

DYREKTOR
ZAKŁADU POPRAWCZEGO
I SCHRONISKA DLA NIELETNICH
w Radworzu
mgr Grzegorz Bulenda

Do wiadomości:

1. Ministerstwo Sprawiedliwości w Warszawie